

Проект 80-10-7

ПРАКТИЧЕСКАТА ЗНАЧИМОСТ НА НЕФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ПРЕЗ ПРИЗМАТА НА НЕГОВИТЕ ЦЕННОСТИ, ЦЕЛИ И ФУНКЦИИ

Научен ръководител на проекта: проф. д-р Силвия Николаева

Резюме

Проектът интегрира две надграждащи се изследователски задачи. От една страна, да допринесе за проучването и анализа на практическата значимост на неформалното образование в България, От друга, да апробира възможностите на ценностно-функционалния подход като концептуална основа за проучване и анализ на практики с елементи на неформално учене, обучение и образование. Уникалното в него е, че позволява да се подхожда към образователната смисленост и значимост не от традиционната *оценъчна* парадигма, разчитаща на инструменти и техники за количествено скалиране и йерархизиране на ползи и приноси, а на *основата на практическата синергия между системни официални и несистемни (контекстно мотивирани и провокирани) функции, ценности и цели*. Затова методологията му смесва количествени и качествени методи, чрез които се търси отговор не на обичайно задавания изследователски въпрос, *колко (повече) е значима и/или важна една или друга практика за неформално образование, а защо, с какво и как тя е ценена, търсена, поддържана, оцеляваща?* Т.е. на моментния интерес към практическата значимост тук и сега се противопоставя едно продължаващо, устойчиво търсене на смисъла и неговите проявления.

Теоретико-емпиричният анализ доказва, че приложимостта на ценностно-функционалния подход в случая е възможна и адекватна поради същността на неформалното образование като свободна, гъвкава, адаптивна, отворена, жизнена и споделена човешка ангажираност с ученето и развитието на другия/другите. Именно поради силната си обвързаност и посветеност на отделния човек, група или общност, неговите приноси и ползи не могат да оценени обективно с количествени скали. Ето защо чрез ценностно-функционалния подход се предлага алтернативата на профилното оценяване и категоризиране. Благодарение на неговото прилагане стана възможно по-ясно да бъдат разграничени неговите секторни функции и цели (базирани на системни / официални стандарти и среди) от много важните несистемни ценностно-детерминирани (стимулиращи и развиващи) такива. Последните, дори когато си взаимодействат с официалните по линия на своята *терминалност (какво е нужно / важно)*, се отличават с уникалната си *ценностност (защо)* и *инструменталност (как)*.

По този начин бяха идентифицирани:

- *два типа функции:* секторни (в подкрепа на базисни сектори като формално образование, пазар на труда, социално развитие, интеграция и реинтеграция, свободно време) и приобщаващи (развиващи, компенсирани и подкрепящи) - по отношение на личността, групите и общностите
- *шест целеви приоритета:* учене през целия живот, развитие на ключови компетентности, на научни и технологични умения за 21-ви век, на култура за граждански активизъм, за заетост и младежка работа;
- *три типа ценностно-функционални профили* и респ. три групи практики за неформално образование: за „образование за устойчиво развитие“, за „образование за демокрация и гражданско участие“ и „образование за подкрепа на личностното и социално развитие“

Резултатите от реализираното теоретико-емпирично изследване са обобщени в *два сборника със свободен достъп:*

- ❖ *Практически полета на неформалното образование. Ценностно-функционален анализ на практики за неформално образование* (сборник с научни публикации), издание на Университетско издателство
- ❖ *Неформално образование. Политики, приоритети, практики* (сборник с изследователски резултати), електронно издание на Университетско издателство.